

حقوق برای همه*

- دادسرا و دادگاه انتظامی سردفتران و دفتر یاران تعقیب و رسیدگی به شکایات و تخلفات سردفتران و دفتر یاران به عهده دادسرای انتظامی سردفتران و دفتر یاران می باشد.
- تشکیلات دادسرای انتظامی
- دادسرای انتظامی سردفتران از دادستان و در صورت ضرورت به تعداد لازم دادیار و کارمند دفتری تشکیل می شود که دادستان و دادیاران باید حداقل ده سال سابقه قضایی یا اداری یا سردفتری (مشروط به نداشتن محکومیت انتظامی از درجه ۴ به بالا) داشته باشند.
- دادستان و دادیاران و اعضای علی البدل از بین قضات رئیس قوه قضاییه و یا کارمندان مطلع ثبت انتخاب می شوند.
- برای محاکمه انتظامی سردفتران و دفتر یاران و سردفتران ازدواج و طلاق هر استان یک دادگاه بدوی در اداره ثبت استان و برای تجدیدنظر احکام غیر قطعی دادگاههای بدوی یک دادگاه تجدیدنظر در سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
- تشکیل می شود.
- دادگاه بدوی و تجدیدنظر سردفتران و دفتر یاران هر یک دارای سه عضو به شرح ذیل می باشد (که باید حداقل پانزده سال سابقه قضایی یا اداری یا سردفتری داشته باشند).
- الف: دادگاه بدوی:
- ۱- یکی از رؤسای شعب دادگاه عمومی استان به انتخاب رئیس قوه قضاییه.
- ۲- یکی از کارمندان مطلع ثبت استان به انتخاب رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور.
- ۳- یکی از سردفتران مرکز استان به انتخاب کانون محل و در صورت عدم تشکیل کانون در محل، به انتخاب رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور.
- ب: دادگاه تجدیدنظر:
- ۱- یکی از رؤسای شعب یا مستشاران دیوان عالی کشور به انتخاب رئیس قوه قضاییه.
- ۲- معاون سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در قسمت امور اسناد.
- ۳- یکی از اعضای اصلی کانون سردفتران تهران به انتخاب کانون.
- ج: نهاد رسیدگی
- جهات ذیل موجب شروع رسیدگی و تحقیق خواهد بود:
- ۱- شکایت ذی نفع راجع به تخلف سردفتر یا دفتر یار.
- ۲- مشهودات و اطلاعات رئیس قوه قضاییه، سوء شهرت یا عدم امانت یا نداشتن صلاحیت علمی سردفتر یا دفتر یار.
- ۳- گزارش رسیده از مراجع رسمی.
- ترتیب و تشریفات رسیدگی
- رسیدگی مقدماتی به شکایات و گزارش های مربوط به تخلفات سردفتران و دفتر یاران با تحقیق در دفترخانه و تنظیم صورت مجلس در محل آغاز می گردد.
- مأمور تحقیق ضمن ارسال صورت مجلس تنظیم شده، گزارش مأموریت خود را برای صدور دستور مقتضی به اداره امور اسناد سازمان ثبت اسناد و

املاک کشور ارسال می‌دارد.

در موردی که گزارش‌ها و شکایت‌ها واصله حاکی از وقوع تخلف سردفتران و دفتریاران باشد، هرگاه تحقیقات انجام شده برای اخذ تصمیم کافی و وقوع تخلف به نظر اداره امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور محرز باشد، آن اداره پرونده را با اظهار نظر خود در تهران نزد دادستان انتظامی سردفتران و در مناطق ثبت نزد کسی که وظایف دادستان انتظامی را در محل انجام می‌دهد احاله می‌نماید. ولی چنانچه تحقیقات انجام شده کافی نباشد و نیز در مورد شکایت‌ها واصله شده علیه سردفتران و دفتریاران اداره امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور وسیله یکی از کارمندان خود یا سایر کارمندان سازمان ثبت اسناد و املاک کشور یا ثبت محل تحقیقات لازم را انجام می‌دهد و پس از تکمیل تحقیقات و وقوع تخلف طبق مراتب فوق اقدام می‌نماید.

دادستان انتظامی در صورتی که نقضی در پرونده ملاحظه نکند به تنظیم کیفرخواست مبادرت می‌نماید، در غیر این صورت پس از رفع نقص وسیله اداره امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک به تکلیف مزبور عمل می‌کند. در کیفرخواست باید علاوه بر مشخصات کامل متخلف، جریان وقوع تخلف و موارد مورد استفاده تصریح گردد.

کیفرخواست وسیله مأمور ابلاغ ثبت محل به متخلف ابلاغ می‌شود، ترتیب ابلاغ کیفرخواست و دادنامه و سایر اخطارات بر اساس مقررات آیین دادرسی مدنی می‌باشد.

متخلف می‌تواند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ کیفرخواست کتباً از خود دفاع نماید، این مهلت به تقاضای متخلف و تصویب مدیرکل ثبت منطقه و در تهران با تصویب مدیرکل امور اسناد یک‌پار برای ده روز قابل تمدید است.

متخلف در پاسخ کیفرخواست باید کلیه دلایل و اسنادی را که حاکی از پراگندگی خود می‌داند همراه لایحه به ثبت محل یا به اداره کل امور اسناد سازمان ثبت تسلیم کند.

در صورتی که سردفتر یا دفتریار مشتکی عنه پاسخ کیفرخواست یا توضیحات مورد نظر دادگاه را در

موعد مقرر ندهد و همچنین در موردی که حضور او برای ادای توضیحات و رسیدگی لازم باشد و پس از اخطار دفتر دادگاه حاضر نشود، دادگاه با توجه به مدارک موجود در پرونده و تحقیقات که لازم بداند به موضوع رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهد نمود.

هرگاه ضمن رسیدگی مقدماتی موضوع رسیدگی، بزه تشخیص شود مراتب با تصریح جهات امر به مرجع صالح قضایی اعلام می‌شود. در صورتی که مرجع صالح قضایی موضوع را بزه تشخیص ندهد اداره امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موردرا از جهت تخلف انتظامی با توجه به مقررات مربوط مورد رسیدگی قرار خواهد داد. در این صورت تخلف انتظامی تا ابلاغ حکم قطعی مراجع قضایی مشمول مرور زمان نخواهد شد.

حکم دادگاه انتظامی به متخلف و دادستان ابلاغ می‌شود. در صورتی که حکم مبنی بر محکومیت متخلف به مجازات‌های انتظامی درجه سه و بالاتر از آن باشد، متخلف می‌تواند ظرف مدت ده روز نسبت به آن به دادگاه تجدیدنظر انتظامی شکایت کند، این شکایت به دادگاه بدوی انتظامی تسلیم می‌شود، دادگاه بدوی پرونده را همراه شکایت مزبور به دادگاه تجدیدنظر انتظامی ارسال می‌دارد، ضمناً مدت شکایت دادستان نیز نسبت به حکم صادر شده ده روز از تاریخ ابلاغ است.

نکته

۱- جلب رضایت شاکی و یا استعفای مشتکی عنه مانع از تعقیب انتظامی نیست، ولی جلب رضایت شاکی موجب تخفیف مجازات می‌شود، در صورت استعفای سردفتر پس از شروع تعقیب، تضمین او تا اجرای حکم به اعتبار خود باقی است.

۲- مرور زمان نسبت به تعقیب انتظامی و تخلفات سردفتران و دفتریاران دو سال از تاریخ وقوع امر مستوجب تعقیب و یا از آخرین تعقیب انتظامی خواهد بود.

مجازات‌های انتظامی

مجازات‌های انتظامی به قرار زیر است:

۱- توبیخ با درج در پرونده.

۲- جریمه نقدی از پانصد ریال تا بیست هزار

ریال.

۳- انفصال موقت از اشتغال به سردفتری یا دفتر یاری از سه ماه الی شش ماه.

۴- انفصال موقت از شش ماه تا دو سال.

۵- انفصال دائم.

موارد تخلف سردفتران و دفتریاران در قوانین و مقررات مختلف پیش بینی شده است.

دادسرا و دادگاه انتظامی وکلا و کارگشایان دادگستری

دادسرا و دادگاه انتظامی وکلا، دو رکن مهم و اساسی کانون وکلای دادگستری بوده که مرجع رسیدگی به تخلفات وکلا و کارگشایان و تعقیب آنان می‌باشند.

تشکیلات دادسرای انتظامی

دادسرای انتظامی از دادستان وعده لازم دادیار که از طرف هیأت مدیره کانون برای مدت دو سال با رأی مخفی و به اکثریت دو ثلث اعضای حاضر در جلسه انتخاب می‌شوند، تشکیل می‌گردد.

دادستان باید در مرکز لااقل دارای چهل سال سن و پانزده سال سابقه وکالت و معاون اول او دارای سی و پنج سال سن و ده سال سابقه وکالت و سایر معاونین دارای سی سال سن و پنج سال سابقه وکالت باشند و در خارج مرکز، دادستان لااقل باید بوده و هیچ یک محکومیت انتظامی از درجه سه به بالا و سوء شهرت نداشته باشند و از بین معاونین خارج از مرکز که سابقه وکالتش بیشتر است سمت معاونت خواهد داشت.

نحوه رسیدگی

از هر طریق اطلاعاتی راجع به تخلف، سوء اخلاق و رفتار وکیل به رئیس کانون برسد و آن را قابل توجه تشخیص دهد به دادسرا رجوع می‌نماید و دادسرا باید به موضوع رسیدگی کرده، اظهار عقیده نماید.

شکایت از تخلفات و اخلاق و رفتار وکلا ممکن است کتبی باشد یا شفاهی، شکایت کتبی در دفتر کانون ثبت و رسید داده می‌شود و نزد دادستان فرستاده خواهد شد و شکایت شفاهی در صورت مجلس درج و به امضای شاکی می‌رسد.

دادستان شخصاً یا به وسیله یکی از معاونین نسبت به شکایات، رسیدگی و اظهار عقیده می‌نماید، در صورتی که رئیس دادگاه (عمومی) تخلفی از وکیل مشاهده نماید که قابل تعقیب باشد باید مراتب را کتبا به دادسرای انتظامی وکلا اطلاع دهد در صورتی که دادسرای مزبور موضوع را قابل تعقیب تشخیص دهد پرونده را با صدور کیفرخواست به دادگاه انتظامی وکلا ارجاع می‌کند و در غیر این صورت نظر خود را با ذکر دلیل به دادستان اطلاع می‌دهد و اگر رئیس دادگاه مزبور به نظر دادسرای انتظامی وکلا تسلیم نشد رأساً از دادگاه انتظامی وکلا رسیدگی به موضوع را تقاضا می‌کند.

در صورتی که دادستان حضور مشتکی عنه را برای ادای توضیحات و کشف حقیقت لازم بداند و او را احضار نماید و بدون عذر موجه حاضر نشود ممکن است عدم حضور قرینه صدق نسبتی که به او داده شده تلقی شود.

چنانچه وکیل عذر موجهی از قبیل فوت یکی از اقربای نسبی یا سببی تا درجه اول از طبقه دوم و یا ابتلای به مرضی که مانع از حرکت و یا اینکه حرکت جهت او مضر تشخیص شود و همچنین در مواقعی که حوادث قهری از قبیل سیل و زلزله و غیره مانع از حرکت او باشد و همچنین دعوت دادگاهها و مراجع قانونی دیگر جهت انجام امور وکالت داشته باشد باید کتبا به ضمیمه دلیل آن در موقع معین برای رسیدگی به متصدی تحقیقات داده شود.

دادسرای انتظامی وکلا پس از رسیدگی به تخلفات و شکایات در صورتی که عقیده بر تخلف داشته باشد کیفرخواست صادر می‌کند و در غیر این صورت قرار منع تعقیب خواهد داد.

قرار منع تعقیب از طرف شاکی و رئیس کانون ظرف مدت ده روز پس از ابلاغ با رعایت مسافت قابل شکایت در دادگاه انتظامی وکلا خواهد بود و در صورتی که دادگاه قرار منع تعقیب را صحیح دانست آن را استوار می‌نماید و در صورتی که موضوع را قابل تعقیب تشخیص داد رسیدگی کرده و حکم مقتضی صادر می‌نماید.

در صورتی که بین دادستان و معاون او که متصدی تحقیقات بوده در تعقیب و تطبیق موضوع اختلاف حاصل شود نظر دادستان متبع است. موارد رد دادستان و معاونین ایشان همان است که طبق آیین دادرسی مدنی برای دادرسان دادگاههای عمومی مقرر است. به علاوه در موردی که وکیل، شاکی یا مشتکی عنه یا شریک با وکیل یکی از طرفین بوده ولو شرکت به طور کلی باشد باید از رسیدگی امتناع نماید.

در صورتی که متصدی تحقیقات ممنوع از رسیدگی باشد به معاون دیگر رجوع می‌شود و اگر دادستان ممنوع از رسیدگی باشد معاون اول مستقلاً در آن مورد وظیفه دادستان را انجام می‌دهد و اگر معاون اول هم ممنوع باشد یکی از نواب رئیس وظیفه دادستان را انجام خواهد داد. چنانچه نسبتی که به شخص مورد تعقیب داده شده متضمن جنبه کیفری باشد که تفکیک آن از جنبه انتظامی ممکن نیست رسیدگی انتظامی موقوف به فراغ از جنبه کیفری در مراجع عمومی خواهد شد.

ابلاغ اوراق

کلیه اوراقی که از کانون و دادسرا به وسیله پست سفارشی برای اشخاص فرستاده می‌شود در مرکز تا شعاع شصت کیلومتر پنج روز پس از تسلیم به دفتر پست و در خارج مرکز که فاصله آن بیش از شصت کیلومتر باشد بیست روز پس از تسلیم به دفتر پست ابلاغ شده محسوب است.

مگر کسی که اوراق برای او فرستاده شده ثابت نماید که بعد از مهلت مقرر رسیده که در این صورت تاریخ رسیدن به او تاریخ ابلاغ محسوب است یا ثابت نماید اصلاً نرسیده که در این صورت ابلاغ تجدید می‌شود و اوراقی که به وسیله مأمور فرستاده می‌شود تاریخ رساندن آن به رؤیت طرف، تاریخ ابلاغ شده محسوب است و در موردی که از گرفتن اوراق مأمور کانون دادگستری یا پست و رؤیت آنها امتناع شود ابلاغ شده محسوب خواهد شد.

دادگاه انتظامی

رسیدگی به تخلفات وکلا و کارگشایان دادگستری به عهده دادگاه انتظامی وکلاست.

تشکیلات دادگاه انتظامی

دادگاه انتظامی وکلا از سه نفر وکیل درجه یک که به انتخاب هیأت مدبره کانون برای مدت دو سال تعیین می‌گردد، تشکیل می‌شود و برای مدت مزبور هیأت مدبره دو نفر عضو علی‌البدل از بین وکلا پایه یک انتخاب می‌نماید که در مورد غیبت یا معذوریت اعضای اصلی در دادگاه انتظامی شرکت نماید.

دادرسان دادگاه انتظامی باید دارای این شرایط باشند:

الف - لااقل سی و پنج سال داشته باشند.

ب - لیسانس حقوق بوده و لااقل ده سال سابقه وکالت یا قضاوت داشته باشند به شرط آن که پنج سال آن سابقه وکالت پایه یک باشد.

ج - وکلایی که فاقد دانشنامه لیسانس می‌باشند در صورتی می‌توانند انتخاب شوند که دارای مدت بیست سال سابقه وکالت و یا بیست سال سابقه وکالت و قضاوت باشند به شرط آن که پنج سال از مدت مزبور سابقه وکالت پایه یک باشد.

د - محکومیت انتظامی بالاتر از درجه ۳ نداشته باشند.

ه - سوء شهرت نداشته باشند.

دادگاه انتظامی در مرکز ممکن است دارای شعب متعدد باشد در این صورت پرونده‌ها برای رسیدگی از طرف رئیس کانون به هر یک از دادگاهها ارجاع می‌شود، دادرسان از طرف هیئت مدیره به رأی مخفی و به اکثریت دو ثلث اعضای حاضر در جلسه انتخاب می‌شوند و از بین دادرسان اصلی کسی که سابقه وکالت او زیاده‌تر است سمت ریاست دادگاه را دارد و اگر سابقه وکالت معلوم نباشد مسن‌ترین دادرس اصلی، سمت ریاست خواهد داشت و در صورت تساوی سن یا سابقه دادرسان به رأی مخفی یا قرعه از بین خود رئیس دادگاه را تعیین می‌نمایند.

نحوه رسیدگی

پس از رسیدن کیفرخواست یا تقاضای رسیدگی از طرف اشخاصی که حق تقاضا دارند و آماده بودن موضوع برای رسیدگی، رونوشت کیفرخواست یا تقاضا به وسیله مأمور کانون یا پست سفارشی

دوقبضه به شخص مورد تعقیب ابلاغ می‌شود که در مرکز و اطراف آن تا شعاع شصت کیلومتر در ظرف ده روز پس از ابلاغ و در خارج مرکز چنانچه فاصله آن بیش از شصت کیلومتر تا مرکز باشد در ظرف یک ماه هرگونه جوابی دارد، بدهد.

پس از رسیدن جواب یا انقضای مهلت، وقت رسیدگی به اطلاع دادستان می‌رسد و در وقت مزبور دادگاه، رسیدگی کرده حکم می‌دهد و اگر توضیحی دادستان لازم بداند یا دادگاه توضیحی از دادستان بخواهد در جلسه رسیدگی استماع می‌شود و اگر توضیح از شخص مورد تعقیب لازم باشد صریحاً در صورت مجلس ذکر و ضمن اخطار وقت رسیدگی به او اعلام می‌شود که در موقع معین حاضر شده شفاهاً توضیح دهد یا توضیحات خود را کتباً به دادگاه بفرستد، چنانچه پاسخ مشتکی عنه به موقع نرسیده و شخصاً هم حاضر نشده باشد دادگاه رسیدگی کرده حکم می‌دهد و حکم مزبور حضوری محسوب است.

در صورتی که رئیس قوه قضائیه یا رئیس هیأت مدیره کانون وکلا به جهتی از جهات، اشتغال وکیل مورد تعقیب را به کار وکالت مقتضی نداند می‌تواند از دادگاه انتظامی وکلا تعلیق موقت او را بخواهد و دادگاه موظف است در جلسه خارج از نوبت به این درخواست رسیدگی نموده و در صورتی که رأی بر تعلیق صادر شود این رأی قابل اجرا خواهد بود و همچنین به درخواست شش نفر

از اعضای هیأت مدیره کانون، رئیس کانون مکلف است از دادگاه تقاضای تعلیق وکیل مورد تعقیب را بنماید، دادگاه در مورد تقاضای تعلیق باید خارج از نوبت رسیدگی کرده و رأی بدهد.

دادگاه باید نسبت به موضوعاتی که به آن رجوع می‌شود رسیدگی کرده، رأی بدهد و در صورت ثبوت تخلف می‌تواند مجازات شدیدتر از مورد تقاضا تعیین نماید و در موردی که موضوع، متضمن جنبه کیفری باشد که تفکیک آن از جنبه انتظامی ممکن نباشد باید رسیدگی را موقوف به فراغ از جنبه کیفری نماید.

در مورد غیبت یا ممنوع بودن دادرسی اصلی، دادرسی علی‌البدل در رسیدگی دخالت می‌نماید و اگر عده کافی برای رسیدگی نباشد از دادرسان شعبه دیگر تکمیل می‌شود و اگر شعبه دیگر نباشد هیئت مدیره به جای اشخاص غایب و ممنوع از بین اشخاص واجد شرایط اشخاص دیگری را به عنوان عضویت علی‌البدل تعیین می‌نماید که در رسیدگی دخالت نمایند.

موارد رد دادرسان دادگاه انتظامی همان است که در موارد رد، در دادرسی انتظامی وکلا بیان شد.

- مجازات‌های انتظامی عبارتند از: ۱- اخطار کتبی، ۲- توبیخ با درج در پرونده، ۳- توبیخ با درج در روزنامه رسمی و مجله کانون، ۴- تنزل درجه، ۵- ممنوعیت از وکالت به مدت سه ماه تا سه سال،

۶- محرومیت از شغل وکالت.

تجدیدنظر از آرای دادگاه انتظامی

نسبت به احکام دادگاه انتظامی وکلا، رئیس کانون و دادستان و رئیس دادگاه عمومی (که اعلام شکایت کرده) و رئیس قوه قضائیه و نسبت به احکام مجازات از درجه ۴ به بالا محکوم‌علیه در ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ با رعایت مسافت می‌توانند از دادگاه عالی انتظامی قضات درخواست تجدیدنظر نمایند و دادگاه مزبور رسیدگی کرده و در صورت عدم ورود اعتراض حکم را استوار و الاً حکمی را که به نظر خود مقتضی می‌دانند، صادر نمایند.

مجازات‌های درجه یک و دو و سه نسبت به وکیل مورد تعقیب قطعی است، ولی شاکی خصوصی که تعقیب به موجب شکایت او به عمل آمده از کلیه آرای صادر شده و همچنین دادرسی انتظامی وکلا و رئیس کانون از حکم برائت و از مجازات‌های درجه ۴ به بالا می‌توانند ظرف مدت ده روز پس از ابلاغ با رعایت مسافت، تقاضای تجدیدنظر از دادگاه عالی انتظامی قضات بنمایند و رأی دادگاه مزبور قطعی است.

ادامه دارد ✓

تألیف: دکتر عباس زراعت و سید احمد باختری